

Stabilitet og forandring i samfundsvidenskabelige synspunkter og deres institutionelle strukturer i Danmark 1995-2009

Lasse Johansson, Københavns Universitet
 lassegj@gmail.com
 +45 27374168

Abstract

This paper analyzes recent developments in the space of social scientific views in Denmark by pursuing two overall questions. First, what are the main oppositions structuring the space of social scientific views in respectively 1995 and 2009? That is to say, what are the main disagreements between social science researchers in 1995 and 2009? And second, how are these views or disagreements associated with institutional affiliation, research areas and academic training? The analysis is based on the Bourdieusian notion of *field* and uses specific multiple correspondence analysis (specMCA) to address the above questions. To think the social world in terms of fields is to think relationally. Instead of studying for example populations or individuals, the analysis of fields takes the relations between objective positions and subjective dispositions as its object of analysis. SpecMCA dovetails with this approach because it is essentially a “relational technique,” as Bourdieu puts it (Bourdieu 1992). The present analysis uses data from two surveys conducted among social science researchers in Denmark in 1995 and 2009 (Andersen 1997; Kropp 2011) to construct two spaces of social scientific views – one for each year. Variables on institutional affiliation, research areas and academic training are then projected into the spaces in order to identify homologies between these variables and the social scientific views. Finally the analysis points to differences and similarities between the 1995 and 2009 spaces.

Nøgleord: samfundsvidenskab, reflektiv sociologi, feltanalyse, korrespondanceanalyse, komparativ sociologi.

En invitation til reflektiv sociologi

It is by turning to study the historical conditions of his own production, rather than by some form or other of transcendental reflection, that the scientific subject can gain theoretical control over his own structures and inclinations as well as over the determinants whose product they are, and can thereby gain the concrete means of reinforcing his capacity for objectification. (Bourdieu 1984/2000: xii)

Homo Academicus (Bourdieu 1984/2000) er indbegrebet af en reflektiv sociologi, det vil sige en sociologi, der reflekterer over sin egen praksis for derved at få kontrol med de (for)forståelser, der gør sig gældende om forskningsobjektet. At arbejde reflektivt indebærer, at forestillinger om undersøgelsesfeltet objektiveres, det vil sige, at forestillinger om undersøgelsesfeltet gøres til

genstand for analyse. På den ene side må forskeren bryde med de forståelseskategorier, der dominerer undersøgelsesfeltet, så de ikke bliver bestemmende for hvordan objektet konstrueres, og på den anden side må hun bryde med sine egne forestillinger om undersøgelsesfeltet. Derfor kan vi tale om et ”dobbelte brud” (Hansen og Hammerslev 2010: 122). Det andet brud handler ikke i så høj grad om forskerens egne idiosynkrasier, som det handler om de perceptions-, vurderings- og handlingsmatricer, der gør sig gældende i det akademiske felt. Der er med andre ord tale om, at forskeren gør sig selv og det felt hun indskrives i til genstand for analyse.

Sociologiske studier af sociologien og samfundsvidenskaberne har inden for de senere år taget samfundsvidenskabelige praksisformer som deres forskningsobjekt. I antologien *Social Knowledge in the Making* (Camic, Gross og Lamont red. 2011) præsenterer forfatterne således en række empiriske studier af de konkrete praksisser, hvorigennem viden om den sociale verden produceres. Eksempelvis analyseres bedømmelsespraksis i amerikanske og finske bedømmelsespaneler og konferencers rolle i produktionen af filosofisk viden. Disse studier repræsenterer et ”turn to practice” i forhold til tidligere sociologiske studier af samfundsvidenskaberne, der overvejende har fokuseret på samfundsvidenskabernes relationer til nationalstaten, på det man kunne kalde nationale samfundsvidenskaber og på de institutionelle eller organisatoriske rammer for samfundsvidenskabelig forskning.

I Danmark foreligger der, så vidt jeg ved, to systematiske undersøgelser af det nationale samfundsvidenskabelige felt. Den første blev foretaget omkring 1995 af Heine Andersen og undersøger samfundsvidenskabelige forskeres opfattelse af forskning og forskningskvalitet, aktiviteter herunder publiceringspraksis, faglige baggrunde, forskningsmiljøer, kulturelle og politiske præferencer samt social baggrund (1997). Den anden blev foretaget omkring 2009 af Kristoffer Kropp og undersøger først og fremmest dansk sociologis ”struktur og genese” (2011) men med fokus på sociologiens rolle i det dansk-samfundsvidenskabelige felt. Der er endnu ingen, der har forsøgt at lave en komparativ analyse på baggrund af de to studier, og det er her, nærværende analyse kommer ind i billedet.

Dette papir analyserer således forandringer i rummet af samfundsvidenskabelige synspunkter mellem 1995 og 2009 ved at forfølge to underspørgsmål. For det første, hvilke modstridende opfattelser strukturerer rummet af samfundsvidenskabelige synspunkter i henholdsvis 1995 og 2009? Det vil sige, hvad er samfundsvidenskabelige forskere uenige om i henholdsvis 1995 og 2009? For det andet, hvordan er disse modstridende opfattelser associeret med institutionel tilknytning (grunduddannelse, forskningsdisciplin, institut og institution)? Analysen tager udgangspunkt i Pierre Bourdieus feltbegreb og bruger specifik multipel korrespondanceanalyse i besvarelsen af disse spørgsmål.

Efter en opridsning af undersøgelsens teoretiske og metodiske grundlag følger den statistiske analyse, som er opdelt i to. Først analyserer jeg rummet af samfundsvidenskabelige synspunkter i henholdsvis 1995 og 2009, og derefter analyserer jeg synspunkternes institutionelle strukturer.

Afslutningsvis samler jeg op på de to analyser og maler med den helt brede pensel nogle generelle observationer.

Med Bourdieu i empirien

Analysen tager udgangspunkt Pierre Bourdieus feltbegreb. På det analytiske plan kan et felt defineres som ”et netværk eller en konfiguration af objektive relationer mellem forskellige positioner” (Bourdieu og Wacquant 1992/2009: 84). Når vi tænker den sociale verden ved hjælp af felter, har vi altså fokus på relationer (mellem positioner) i modsætning til for eksempel populationer eller individer. I Bourdieus analyse af de højere uddannelser i Frankrig (1989/1996) er det således relationerne mellem de forskellige uddannelsesinstitutioner og ikke den enkelte institution, der er genstand for analyse. Den enkelte institutions uddannelsesmæssige strategier er langt hen ad vejen bestemt af dens relation til andre institutioner, og det giver derfor ikke mening at forsøge at forstå den i isolation. I nærværende undersøgelse af de samfundsvidenskabelige synspunkter er det ligeledes disse synspunkters indbyrdes relationer og ikke det enkelte synspunkt, der er genstand for analyse. Det relationelle fokus betyder, at der stilles en særlig type spørgsmål til det empiriske materiale. I stedet for at spørge til for eksempel andelen af samfundsvidenskabelige forskere med en given samfundsopfattelse, spørger jeg således til, hvilke sammenhængende og modstridende opfattelser der gør sig gældende blandt disse forskere.

Den sociale virkelighed eksisterer, ifølge Bourdieu, i dobbelt forstand – som objektive positioner i det sociale rum og som subjektive perceptions-, vurderings og handlingsmatricer eller habitusser (Bourdieu og Wacquant 1992/ 2009: 112). En feltanalyse går således ofte ud på at identificere homologier eller sammenfald mellem objektive positioner og de subjektive dispositioner eller. Som eksempel kan nævnes Bourdieus analyse af de kulturelle distinktionsformer (1979/2007), som viser, hvordan helt særlige kulturelle præferencer er knyttet til særlige positioner i det sociale rum. På samme måde er akademiske synspunkter er knyttet til særlige positioner i det akademiske felt (Bourdieu 1984/2000), og nærværende analyse går således også ud på at undersøge de samfundsvidenskabelige synspunkters institutionelle strukturer. Hvilke forskningsdiscipliner og grunduddannelser er eksempelvis forbundet med særlige synspunkter? Og hvilke synspunkter er forbundet med særlige institutter eller institutioner?

I undersøgelsen af de samfundsvidenskabelige synspunkter bruger jeg specifik multipel korrespondanceanalyse (specMCA), som er tæt forbundet med feltbegrebet, hvilket afspejles i Bourdieus flittige brug af metoden (for eksempel 1979/2007; 1984/2000; 1989/1996). SpecMCA er særligt velegnet til feltanalyser som denne af to grunde. For det første på grund af metodens relationelle fokus. Bourdieu skriver: “For example, I make a lot of use of the analysis of correspondences, because I think that it is essentially a relational procedure whose philosophy fully expresses what in my view constitutes social reality. It is a procedure that ‘thinks’ in relations, as I try to do it with the concept of field” (Bourdieu 1968/1991: 254). For det andet gør specMCA det muligt at identificere homologier mellem objektive og subjektive strukturer ved hjælp af såkaldte supplementære spørgsmål eller variabler. Det kommer jeg tilbage til efter en kort introduktion til de grundlæggende principper for specMCA.

Metoden producerer to skyer af punkter i et multidimensionelt geometrisk rum - en sky af individer og en sky af modaliteter eller kategorier. Individernes placering afspejler deres svarmønstre, således at individer med ens svarmønstre placeres tæt på hinanden, mens individer med forskellige svarmønstre placeres langt fra hinanden. Individer med typiske svarmønstre placeres tæt på skyens midte eller origo, mens individer med atypiske svarmønstre placeres langt fra origo (Le Roux og Rouanet 2010: 6). Mutatis mutandis placeres modaliteter således, at modaliteter med ens individer placeres tæt på hinanden, mens modaliteter med forskellige individer placeres langt fra hinanden. Her gælder det også, at typiske modaliteter placeres tæt på origo, mens atypiske modaliteter placeres langt fra origo (ibid. 38). Punkternes gennemsnitlige afstand til origo kaldes også for skyens varians og er et udtryk for den samlede variation i data (ibid. 19).

Korrespondanceanalysen tilpasser en række akser i skyen, som tilsammen forklarer den samlede varians. Akserne, som alle skærer hinanden i origo, tilpasses således, at den første akse forklarer mest mulig varians, den anden akse forklarer næstmest varians og så videre. En akse egenverdi (λ) udtrykker den forklarede varians. Fortolkningen af rummet handler først og fremmest om at identificere de akser, der tilsammen forklarer mest af skyens varians, og beskrive hvilke modaliteter og forskelle mellem modaliteter, der bidrager mest til aksernes varians. En modalitets bidrag til en akse afhænger af dens vægt og afstand til origo (ibid. 38).

Analysen er baseret på data fra to undersøgelser foretaget i henholdsvis 1995 og 2009. Den første undersøgelse bygger på interview med et repræsentativt udsnit af samfundsvidenskabelige, datalogiske og naturvidenskabelige forskere i Danmark (Andersen 1997). Stikprøven er på i alt 876 individer, og med en deltagelsesprocent på 90 foreligger der i alt 788 besvarelser. Jeg har sorteret datalogiske og naturvidenskabelige forskere fra og har desuden sorteret forskere fra juridiske afdelinger fra, da disse ikke indgår i 2009-undersøgelsen. Det giver en stikprøvestørrelse på 555. I arbejdet med den statistiske analyse har jeg desuden sat yderligere otte individer som passive, da de på grund af meget atypiske svarmønstre kom til at dominere analysen. Alt i alt indgår 547 aktive individer i konstruktionen af 1995-rummet. Den anden undersøgelse er en webbaseret spørgeskemaundersøgelse foretaget udelukkende blandt samfundsvidenskabelige forskere i Danmark (Kropp 2011). Spørgeskemaet blev sendt ud til den samlede population af samfundsvidenskabelige forskere ($n=2692$), og med en svarprocent på 48 foreligger der i alt 1295 besvarelser. Jeg har sorteret forskere fra Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU) fra, da disse ikke indgår i 1995-undersøgelsen. Dette giver en undersøgelsespopulation på i alt 1251. I arbejdet med den statistiske analyse af datasættet har jeg også her sat en håndfuld individer som passive, og der indgår således i alt 1241 aktive individer i konstruktionen af 2009-rummet.

SpecMCA gør det muligt at arbejde med såkaldte supplementære individer eller data. De supplementære individer projiceres ind i det aktive rum, hvilket gør det muligt matematisk at sammenligne dem med de aktive individer (se for eksempel Frederiksen 2011). Teknikken forudsætter dog, at datastrukturen for de to grupper af individer er den samme. De to undersøgelser, der indgår i nærværende analyse, benytter uheldigvis likert-skalaer med forskelligt antal skalatrin. I 1995-undersøgelsen er der således syv skalatrin for de aktive variabler, mens der i 2009-undersøgelsen er seks. I stedet for at forsøge at omkode variablerne har jeg valgt at lave to separate

korrespondanceanalyser og lave en mere ”kvalitativ” sammenligning af de to rum. Konstruktionen af rummene af samfundsvidenskabelige synspunkter er baseret på spørgsmål om menneskesyn, samfundssyn og videnskabssyn (formålet med samfundsvidenskaberne) og dækker over i alt 15 variabler med henholdsvis 71 og 58 aktive modaliteter for 1995 og 2009 (se tabel 1). Jeg har tilstræbt en nogenlunde jævn fordeling af modaliteter på de tre temaer, så ingen temaer automatisk kommer til at bidrage uforholdsmæssigt meget til variansen (Le Roux og Rouanet 2010: 38). Desuden gælder det, at modaliteter med lav relativ frekvens bidrager relativt meget til skyens varians (ibid. 38), og derfor har jeg sammenkodet de aktive variabelers yderkategorier, således at der er fem modaliteter per spørgsmål for 1995 og fire modaliteter per spørgsmål for 2009. Jeg har sat modaliteter med manglende værdier og relativ frekvens under fem procent som passive.

Tabel 1 - Model for konstruktionen af de aktive rum 1995 og 2009

Temaer og spørgsmål	Aktive modaliteter	
	1995	2009
Menneskesyn	24	19
Mennesket handler primært ud fra rationel egeninteresse	5	4
Mennesket lader sig lede af lovgivning og formelle regler	5	4
Mennesket handler primært på baggrund af normer og værdier	4	3
Mennesket handler primært ud fra følelser	5	4
Mennesket handler primært på grundlag af personlig moral	5	4
Samfundssyn	24	20
Samfundet forstås bedst ud fra de enkelte individer	5	4
Økonomien er mest afgørende for samfundsudviklingen	5	4
Det er politikerne, der styrer udviklingen	4	4
Samfundet holdes sammen af fælles værdier og moralopfattelse i befolkningen	5	4
Samfundsudviklingen bestemmes af modsætningsforhold mellem sociale klasser	5	4
Formål med samfundsvidenskaberne (videnskabssyn)	23	19
At afdække lovmæssigheder	5	4
At foretage vurderinger i forhold til givne mål	5	4
At forbedre grundlaget for praktisk handlen	3	3
At forstå kultur og symboler	5	4
At foretage samfundskritiske analyser	5	4

I analysen af de samfundsvidenskabelige synspunkters institutionelle strukturer projicerer jeg spørgsmål om grunduddannelse, forskningsdisciplin, institut og institution ind i det aktive rum med henblik på at identificere homologier mellem synspunkter og institutionelle forhold. Her er det vigtigt at være opmærksom på, at der er sket væsentlige ændringer i det institutionelle landskab mellem 1995 og 2009, hvilket betyder, at institutions- og institutgrænser ser væsentligt anderledes ud i 2009, end de gjorde i 1995. Man kan i en vis udstrækning kode sig ud af problemet, og eksempelvis har jeg i 1995-datasættet kodet Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) sammen med Københavns Universitet (KU), eftersom de to institutioner fusionerede i 2007. Det samme har jeg gjort for Odense Universitet og Sydjysk Universitetscenter (SUC), som fusionerede i 1998. Institutterne har derimod gennemgået mere vidtrækkende forandringer, og jeg har her kodet

institutter med klare fagprofiler som eksempelvis 'InstSociologi' eller 'InstØkonomi', tværfaglige institutter som 'InstTværfaglig' og alle andre institutter som 'InstAndet'. På samme måde har jeg kodet grunduddannelser (for eksempel UddAntropologi) og forskningsdiscipliner (for eksempel DisPolitologiForvaltning). Grunduddannelsen og forskningsdisciplinen psykologi er på grund af meget få besvarelser kodet som henholdsvis 'UddAndet' og 'DisAndet'.

Samfundsvidenskabelige synspunkter 1995-2009

I fortolkningen af rummet af samfundsvidenskabelige synspunkter i 1995 indgår i første omgang tre akser. Valget af akser er baseret på et fald i egenværdier mellem den tredje og den fjerde akse og på aksernes akkumulerede modificerede rate, som udtrykker forholdet mellem aksens varians og den samlede varians (se Le Roux og Rouanet 2010: 51). Således forklarer de tre første akser 61 procent af den samlede varians (tabel 2 i bilag). Jeg har dog ikke kunnet identificere nogen sociologisk interessante forskelle på tredje akse, som derfor udgår af analysen. I fortolkningen af 2009-rummet indgår ligeledes tre akser, som tilsammen forklarer 70 procent af den samlede varians (tabel 3 i bilag). Individierne i 1995-skyen er jævnt fordelt på plan 1-2, hvilket giver skyen en rund form (figur 1 i bilag). På plan 1-3 finder vi en større spredning på tredje akse, således at punkterne koncentrerer sig mod nord og spredes ud mod syd. I 2009-rummet har individskyen en trekantet form og spidser således til på første akse mod syd og spredes på første akse mod nord (figur 2 i bilag). Den trekantede form skyldes den såkaldte Guttman-effekt (Le Roux og Rouanet 2004: 220-210), som ofte forekommer ved brug af binære eller ordinale variabler. Da forskellene på denne akse skyldes datastruktur og ikke data som sådan, udgår akse 3 af den videre analyse. Skyen for 2009 har derimod en pæn og rund form på plan 1-3.

I 1995 er det først og fremmest spørgsmål om formålet med samfundsvidenskaberne (videnskabssyn), der splitter det samfundsvidenskabelige felt (tabel 4 i bilag). Herefter kommer henholdsvis menneskesyn og samfundssyn. De tre temaer bidrager således med henholdsvis 38, 33 og 29 procent til første akse. Hvad angår formålet med samfundsvidenskaberne er det først og fremmest spørgsmålene 'at forstå kultur og symboler' og 'at foretage samfundskritiske analyser', der bidrager mest til videnskabssyn. Spørgsmålet 'mennesket handler primært ud fra rationel egeninteresse' bidrager mest til temaet menneskesyn, mens spørgsmål om samfundssyn bidrager nogenlunde lige meget. Anden akse differentierer først og fremmest spørgsmål om menneskesyn (46 procent) og dernæst samfundssyn (31 procent) og videnskabssyn (23 procent). Det er spørgsmålene 'mennesket handler primært ud fra rationel egeninteresse' og 'mennesket lader sig lede af lovgivning og formelle regler', der bidrager mest til temaet menneskesyn, mens spørgsmålet 'økonomien er mest afgørende for samfundsudviklingen' bidrager mest til temaet samfundssyn, og spørgsmålet 'at afdække lovmæssigheder' bidrager mest til videnskabssyn.

I 2009 er det ikke længere videnskabssyn, der først og fremmest splitter samfundsvidenskabelige forskere (tabel 5 i bilag). Første akse i 2009-rummet differentierer således først og fremmest samfundssyn (41 procent) og herefter menneskesyn (33 procent) og videnskabssyn (26 procent). Det er spørgsmålene 'samfundet forstås bedst ud fra de enkelte individer', 'økonomien er mest

afgørende for samfundsudviklingen' og 'det er politikere, der styrer udviklingen', der bidrager mest til temaet samfundssyn, mens menneskesyn først og fremmest domineres af spørgsmålet 'mennesket handler primært ud fra rationel egeninteresse', og videnskabssyn først og fremmest af spørgsmålet 'at afdække lovmæssigheder'. Tredje akse differentierer spørgsmål om menneskesyn (44 procent), videnskabssyn (30 procent) og samfundssyn (25 procent). Det er spørgsmålene 'mennesket handler primært på baggrund af normer og værdier', 'mennesket handler primært ud fra følelser' og 'mennesket handler primært på grundlag af personlig moral', der bidrager mest til menneskesyn, 'at forstå kultur og symboler' der bidrager mest til videnskabssyn, og 'samfundsudviklingen bestemmes af modsætningsforhold mellem sociale klasser' der bidrager mest til samfundssyn.

Nedenfor fortolkes først akse 1 og 2 i 1995-rummet og derefter akse 1 og 3 i 2009-rummet. Fortolkningen af akser er baseret på bidrag fra og afvigelser mellem modaliteter (se Le Roux og Rouanet 1998: 197-220). Modaliteter, der bidrager over gennemsnittet (1,41 i 1995 og 1,72 i 2009), indgår i fortolkningen, som i bund og grund handler om at beskrive, hvad der er fælles for modaliteter på den ene side af origo, hvad der er fælles for modaliteter på den anden side af origo, og hvad der adskiller de to sider. Juan-Paul Benzécri, som udviklede MCA, udtrykker det således: "Interpreting an axis amounts to finding out what is similar, on the one hand, between all the elements figuring on the right of the origin and, on the other hand, between all that is written on the left; and expressing with conciseness and precision the contrast (or opposition) between the two extremes" (i Le Roux og Rouanet 2010: 10).

1995

Akse 1 ($\lambda=0,189026$): Første akse differentierer som sagt videnskabssyn (38 procent), menneskesyn (33 procent) og samfundssyn (29 procent). Vest for origo finder vi opfattelsen, at mennesket handler ud fra rationel egeninteresse og ikke ud fra følelser. På denne side af origo er der ingen modaliteter under samfundssyn, der bidrager over gennemsnittet (1,41), men opfattelsen, at samfundsudviklingen ikke bestemmes af modsætningsforhold mellem sociale klasser, bidrager med 1,30. På denne side af origo finder vi forskellige opfattelser af samfundskritikkens rolle fra lidt vigtigt (FmKritLidtVigt) over moderat (FmKritMod) til vigtigt (FmKritVigt). Vi finder også synspunktet, at formålet med samfundsvidenskaberne ikke er at forstå kultur og symboler. På den modsatte (østlige) side af origo finder vi opfattelsen, at mennesket handler ud fra hverken rationel egeninteresse eller lovgivning og formelle regler men derimod ud fra følelser, normer og moral. Denne opfattelse er associeret med opfattelsen, at samfundet holdes sammen af fælles værdier, og at samfundsudviklingen styres af klasseforskelle og ikke af hverken politikere eller økonomi. Samfundsvidenskabelige forskere på denne side af origo mener heller ikke, at samfundet kan forstås ud fra dets individer. Med hensyn til videnskabssyn finder vi øst for origo opfattelsen, at samfundskritik, kulturforståelse og vurderinger i forhold til givne mål er afgørende vigtige. Afvigelserne mellem modaliteter vest og øst for origo er alle over en standardafvigelse, hvilket betragtes som en stor forskel. Eksempelvis er den gennemsnitlige position (barycentret) for opfattelserne af samfundskritikkens rolle vest for origo -0,72, og der er således 1,34

standardafvigelser mellem disse opfattelser og opfattelsen, at samfundskritik er afgørende vigtigt (0,62). Overordnet kan man sige, at første akse differentierer på den ene (vestlige) side en rational choice-opfattelse af menneskelig handlen, et ikke-strukturalistisk samfundssyn og ikke-kritisk og ikke forstående tilgang, og på den anden (østlige) side en opfattelse af menneskelig handlen som ikke-rationel, et strukturalistisk og ikke-individorienteret samfundssyn og en kritisk og ideografisk tilgang.

Tabel 6 – Akse 1 (1995)

Vest			Øst		
Modalitet	Bidrag	Koordinat	Modalitet	Bidrag	Koordinat
MskEgenHeltEnig	1,69	-0,46	MskEgenHeltUenig	7,12	0,90
MskEgenLidtEnig	1,75	-0,46			
MskFølLidtUenig	1,52	-0,45	MskFølHeltEnig	3,97	0,95
			MskNormHeltEnig	4,22	0,62
			MskMorHeltEnig	1,80	0,69
			MskLovHeltUenig	3,48	0,77
			SamfPolHeltUenig	2,78	0,45
			SamfVærHeltEnig	3,00	0,51
			SamfIndHeltUenig	4,06	0,59
SamfKlasLidtUenig	(1,30)	-0,48	SamfKlasHeltEnig	4,69	0,95
			SamfØkoHeltUenig	4,14	1,03
FmKritMod	2,59	-0,80	FmKritAfgVigt	6,69	0,62
FmKritLidtVigt	1,71	-0,79			
FmKritVigt	2,07	-0,56			
FmKultMgtLidtVigt	4,22	-0,75	FmKultAfgVigt	8,21	0,82
FmKultMod	1,48	-0,56			
			FmVurdAfgVigt	1,79	0,39

Gennemsnitligt bidrag=1,41

Akse 2 ($\lambda=0,160383$): Anden akse differentierer som sagt menneskesyn (46 procent), samfundssyn (31 procent) og videnskabssyn (23 procent). Syd for origo finder vi opfattelsen, at mennesket ikke handler ud fra hverken rationel egeninteresse, lovgivning, moral eller følelser. Denne opfattelse er associeret med opfattelsen, at det hverken er økonomi eller politikere, der styrer samfundsudviklingen, og at samfundet ikke kan forstås ud fra dets individer. Forskere på denne side af origo forholder sig moderat til spørgsmålet 'samfundet holdes sammen af værdier'. Syd for origo finder vi desuden synspunktet, at formålet med samfundsvidenskaberne ikke er at afdække lovmæssigheder, men at forbedre grundlaget for praktisk handlen. På den anden (nordlige) side af origo finder vi opfattelsen, at mennesket handler ud fra rationel egeninteresse, lovgivning, moral, følelser og normer. Denne opfattelse er associeret med opfattelsen, at det er økonomi og politikere, der styrer samfundsudviklingen, at samfundet holdes sammen af fælles værdier og i øvrigt kan forstås ud fra dets individer. På den nordlige side af origo finder vi desuden synspunktet, at formålet med samfundsvidenskaberne er at afdække lovmæssigheder og at foretage vurderinger i forhold til givne mål. Overordnet kan man sige, at anden akse differentierer på den ene (sydlige) side en mere

polyvalent eller inkluderende opfattelse af både menneske, samfund og videnskab, og på den anden (nordlige) side en mere monovalent eller ekskluderende opfattelse af menneske, samfund og videnskab.

Tabel 7 – Akse 2 (1995)

Syd			Nord		
Modalitet	Bidrag	Koordinat	Modalitet	Bidrag	Koordinat
MskEgenLidtUenig	4,08	-0,99	MskEgenHeltEnig	7,90	0,92
MskEgenHeltUenig	3,06	-0,54			
MskLovLidtUenig	4,06	-0,69	MskLovHeltEnig	7,03	1,30
MskMorLidtUenig	1,66	-0,44	MskMorHeltEnig	5,61	1,13
MskFølLidtUenig	1,64	-0,43	MskFølHeltEnig	1,59	0,55
			MskNormHeltEnig	1,42	0,33
SamfØkoLidtUenig	3,11	-0,71	SamfØkoHeltEnig	5,09	0,77
SamfIndLidtUenig	2,75	-0,68	SamfIndHeltEnig	2,92	0,67
SamfVærMod	1,70	-0,46	SamfVærHeltEnig	2,14	0,39
SamfPolHeltUenig	2,46	-0,39	SamfPolLidtEnig	1,88	0,89
			SamfPolMod	2,45	0,54
FmLovMgtLidtVigt	3,59	-0,89	FmLovAfgVigt	3,18	0,39
FmLovLidtVigt	2,22	-0,87			
FmPrakVigt	2,60	-0,53			
			FmVurdAfgVigt	3,16	0,48

Gennemsnitligt bidrag=1,41

2009

Akse 1 ($\lambda=0,192171$): Første akse differentierer som sagt samfundssyn (41 procent), menneskesyn (33 procent) og videnskabssyn (26 procent). Vest for origo finder vi opfattelsen, at mennesket ikke handler ud fra hverken lovgivning, rationel egeninteresse eller moral. Denne opfattelse er associeret med opfattelsen, at det ikke er individer, økonomi eller politikere, der styrer samfundsudviklingen, og at samfundet ikke kan forstås ud fra dets individer. På denne side af origo finder vi desuden synspunktet, at formålet med samfundsvidenskaberne er at forstå kultur og symboler og ikke at afdække love eller foretage vurderinger. På den modsatte (østlige) side af origo finder vi opfattelsen, at mennesket handler ud fra rationel egeninteresse og lovgivning. Denne opfattelse er associeret med opfattelsen, at det er økonomi og politikere, der styrer samfundsudviklingen, og at samfundet godt kan forstås ud fra dets individer. På denne side af origo finder vi desuden synspunktet, at formålet med samfundsvidenskaberne er at afdække lovmæssigheder og ikke at forstå kultur og symboler. Overordnet kan man sige, at første akse differentierer på den vestlige side af origo en opfattelse af mennesket som ikke-rationel, en ikke-individorienteret samfundsopfattelse og en kritisk og ikke nomotetisk tilgang, og på den østlige side en rational choice-opfattelse af menneskelig handlen, en individorienteret samfundsopfattelse og en nomotetisk og ikke forstående tilgang.

Tabel 8 – Akse 1 (2009)

Vest			Øst		
Modalitet	Bidrag	Koordinat	Modalitet	Bidrag	Koordinat
MskLovHeltUenig	3,23	-1,08	MskLovHeltEnig	3,66	0,63
MskLovLidtUenig	2,51	-0,71			
MskEgenHeltUenig	7,74	-0,93	MskEgenHeltEnig	7,24	0,94
MskMorHeltUenig	2,37	-0,86			
SamfØkoHeltUenig	7,11	-1,20	SamfØkoHeltEnig	4,55	0,69
SamfVærHeltUenig	2,87	-1,08			
SamfIndHeltUenig	7,12	-0,80	SamfIndLidtEnig	2,51	0,53
			SamfIndHeltEnig	2,32	0,61
SamfPolHeltUenig	5,49	-0,76	SamfPolLidtEnig	2,86	0,51
			SamfPolHeltEnig	2,66	1,16
FmLovMgtLidtVigt	4,65	-0,93	FmLovAfgVigt	4,24	0,54
FmVurdMgtLidtVigt	2,22	-0,54			
FmKultAfgVigt	3,22	-0,52	FmKultMgtLidtVigt	2,48	0,60

Gennemsnitligt bidrag=1,72

Akse 3 ($\lambda=0,146606$): Tredje akse differentierer som sagt spørgsmål om menneskesyn (44 procent), videnskabssyn (30 procent) og samfundssyn (25 procent). Syd for origo finder vi opfattelsen, at mennesket ikke handler ud fra hverken normer, moral eller følelser. Denne opfattelse er associeret med opfattelsen, at samfundsudviklingen ikke drives af klasseforskelle, og at samfundet ikke holdes sammen af værdier. På den sydlige side af origo finder vi desuden synspunktet, at samfundskritik, kulturforståelse og vurderinger er meget lidt vigtige. På den nordlige side af origo finder vi opfattelsen, at mennesket handler ud fra normer, moral og følelser og ikke ud fra rationel egeninteresse. Denne opfattelse er associeret med opfattelsen, at samfundsudviklingen drives af klasseforskelle, og at samfundet holdes sammen af værdier. På den nordlige side af origo finder vi desuden synspunktet, at samfundskritik og kulturforståelse er afgørende vigtige. Afvigelserne mellem modaliteter syd og nord for origo er alle over en standardafvigelse. Den største afvigelse (1,99 standardafvigelser) finder vi mellem modaliteterne 'MskNormLidtUenig' og 'MskNormHeltEnig'. Overordnet kan man sige, at tredje akse differentierer et monovalent eller ekskluderende menneske-, samfunds- og videnskabssyn på den sydlige side og et polyvalent eller inkluderende menneske-, samfunds- og videnskabssyn på den nordlige side. Samfundsvidenskabelige forskere på den nordlige side af origo mener dog ikke, at mennesket handler ud fra rationel egeninteresse.

Tabel 9 – Akse 3 (2009)

Syd			Nord		
Modalitet	Bidrag	Koordinat	Modalitet	Bidrag	Koordinat
MskNormLidtUenig	7,21	-1,59	MskNormHeltEnig	3,99	0,40
MskMorHeltUenig	5,20	-1,11	MskMorHeltEnig	4,26	0,67
MskMorLidtUenig	2,56	-0,53			
MskFølHeltUenig	4,29	-1,00	MskFølHeltEnig	5,53	0,72
MskFølLidtUenig	5,09	-0,82			
			MskEgenHeltUenig	1,73	0,38
SamfKlasHeltUenig	6,71	-0,85	SamfKlasHeltEnig	3,48	0,68
			SamfKlasLidtEnig	2,36	0,40
SamfVærHeltUenig	2,06	-0,80			
SamfVærLidtUenig	3,02	-0,79	SamfVærHeltEnig	2,02	0,35
FmKritMgtLidtVigt	5,29	-0,94	FmKritAfgVigt	3,67	0,44
FmKultMgtLidtVigt	7,77	-0,93	FmKultAfgVigt	4,85	0,55
FmVurdMgtLidtVigt	1,78	-0,42			

Gennemsnitligt bidrag=1,72

1995-2009

De primære forskelle i rummet af samfundsvidenskabelige synspunkter har ikke ændret sig væsentligt mellem 1995 og 2009. I 1995 differentierede rummet først og fremmest en rational choice-opfattelse af menneskelig handlen, et ikke-strukturalistisk samfundssyn og ikke-kritisk og ikke-forstående tilgang på den ene side, og på den anden side en opfattelse af menneskelig handlen som ikke-rationel, et strukturalistisk og ikke-individorienteret samfundssyn og en kritisk og ideografisk tilgang. I 2009 differentierede rummet først og fremmest en rational choice-opfattelse af menneskelig handlen, en individorienteret samfundsopfattelse og en nomotetisk og ikke forstående tilgang på den ene side, og en opfattelse af mennesket som ikke-rationel, en ikke-individorienteret samfundsopfattelse og en kritisk og ikke nomotetisk tilgang på den anden side. I 1995 differentierede rummets anden dimension en mere polyvalent eller inkluderende opfattelse af både menneske, samfund og videnskab på den ene side, og en mere monovalent eller ekskluderende opfattelse af menneske, samfund og videnskab på den anden side. I 2009 differentierede anden dimension (tredje akse) et polyvalent eller inkluderende menneske-, samfunds- og videnskabssyn på den ene side og et monovalent eller ekskluderende menneske-, samfunds- og videnskabssyn på den anden side. De primære forskelle i rummet har altså ikke ændret sig væsentligt mellem 1995 og 2009, men der er derimod forskel på, hvilke spørgsmål der bidrager mest til forskellene. I 1995 er det således videnskabssyn, der bidrager mest til første dimension, og menneskesyn der bidrager mest til anden dimension, mens det i 2009 er samfundssyn der bidrager mest til første dimension, og menneskesyn der bidrager mest til anden dimension.

Synspunkternes institutionelle strukturer

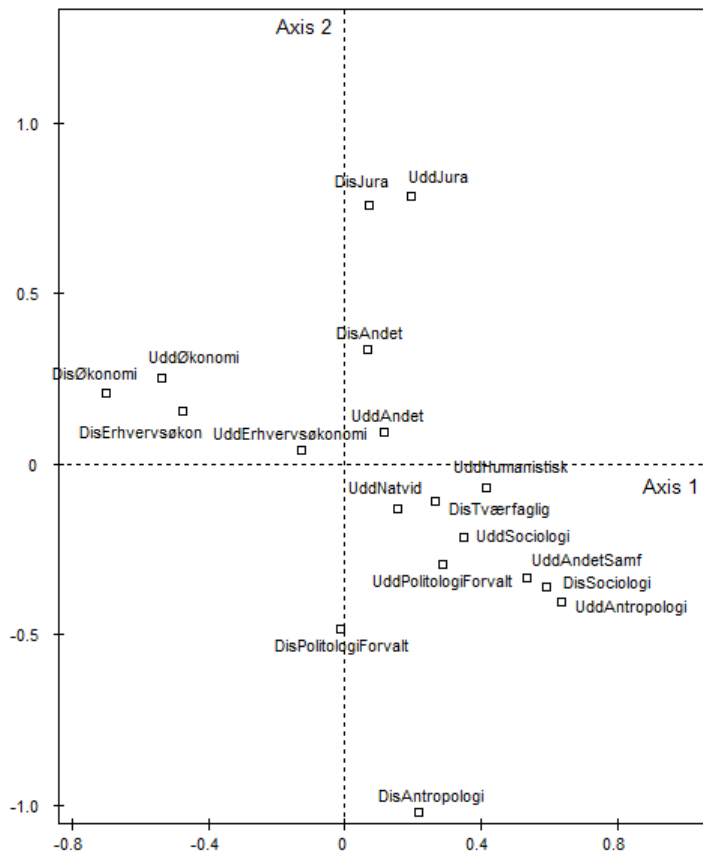
Nærværende afsnit undersøger de samfundsvidenskabelige synspunkters institutionelle strukturer i 1995 og 2009. Det er således et forsøg på at identificere homologier mellem det samfundsvidenskabelige felts subjektive strukturer (synspunkter) og objektive strukturer (institutioner) og identificere eventuelle forandringer mellem 1995 og 2009. Dette gøres ved at projicere supplementære spørgsmål ind i de aktive rum for 1995 og 2009. De supplementære spørgsmål dækker over grunduddannelse, forskningsdisciplin, institut og institution (se tabel 10 og 11 i bilaget for en oversigt over spørgsmål og modaliteter). Først projiceres de supplementære spørgsmål ind i 1995-rummet og derefter i 2009-rummet, og til sidst sammenlignes de to rum.

Grunduddannelser og forskningsdiscipliner i 1995

I 1995 er grunduddannelse og forskningsdisciplin klart associerede med første akse. Længst mod vest, det vil sige i retning af rational choice-opfattelsen af menneskelig handlen, det ikke-strukturalistiske samfundssyn og den ikke-kritiske og ikke-forstående tilgang, finder vi disciplinen økonomi og uddannelsen i økonomi. Disciplinen erhvervsøkonomi befinder sig også langt mod vest, mens uddannelsen i erhvervsøkonomi befinder sig tættere på origo (se figur 3). Omkring midten af første akse finder vi disciplinen politologi og forvaltning, den juridiske disciplin og uddannelse samt naturvidenskabeligt uddannede og discipliner og uddannelser under kategorien 'andet'. Længst mod øst, det vil sige i retning af opfattelsen af menneskelig handlen som ikke-rationel, det strukturalistiske og ikke-individorienterede samfundssyn og den kritiske og ideografiske tilgang, finder vi uddannelsen i antropologi og forskningsdisciplinen sociologi. Her finder vi også andre samfundsvidenskabelige grunduddannelser. Lidt tættere på origo finder vi humanistiske, sociologiske og politologiske/forvaltningsmæssige grunduddannelser samt tværfaglige og antropologiske forskningsdiscipliner. Første akse differentierer med andre ord økonomer og erhvervsøkonomer på den ene side og sociologer og antropologer på den anden side. Forskere indenfor politologi og forvaltning placerer sig midt imellem disse positioner, mens de politologisk og forvaltningsmæssigt uddannede placerer sig tættere på sociologerne og antropologerne.

Grunduddannelser og forskningsdiscipliner er også associerede med anden akse. På den sydlige side af origo, det vil sige i retning af den mere polyvalente eller inkluderende opfattelse af menneske, samfund og videnskab, finder vi længst ude forskningsdisciplinen antropologi. Modalitetens meget yderlige position skyldes nok, at den kun har seks besvarelser (se tabel 10 i bilag). På den sydlige side af origo finder vi også politologiske og sociologiske grunduddannelser og forskningsdiscipliner. Grunduddannelsen i antropologi er også placeret her. Nord for origo, det vil sige i retning af den mere monovalente eller ekskluderende opfattelse af menneske, samfund og videnskab, finder vi længst ude den juridiske grunduddannelse og forskningsdisciplin, og tættere på origo finder vi økonomiske, erhvervsøkonomiske og andre grunduddannelser og forskningsdiscipliner. Anden akse differentierer altså de samme grunduddannelser og forskningsdiscipliner som første akse.

Figur 3 – Grunduddannelse og forskningsdisciplin (1995)

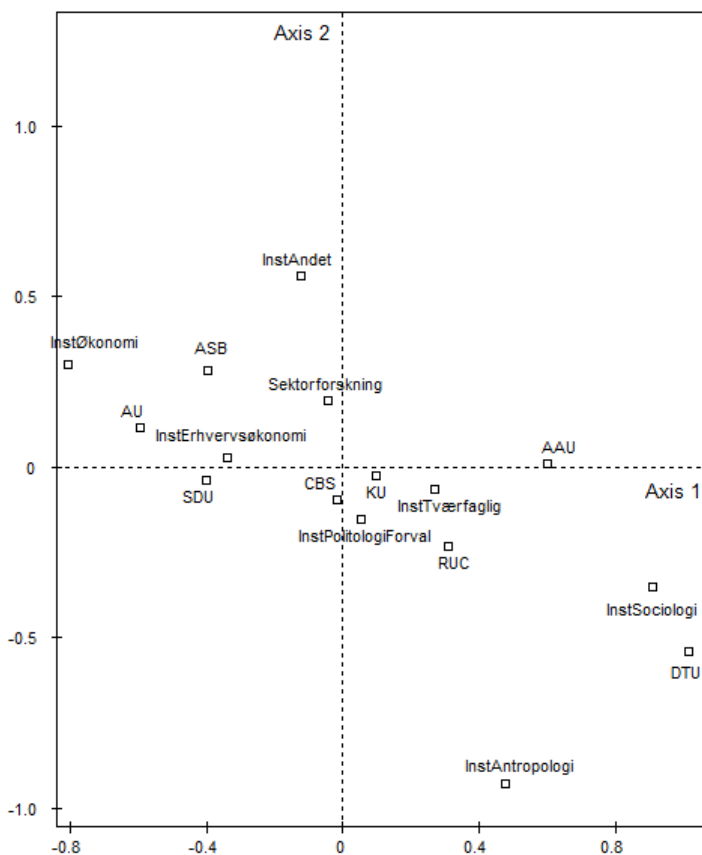
Institutter og institutioner i 1995

Med hensyn til institutter og institutioner ser vi et lignende mønster, hvor akse 1 og 2 differentierer de samme modaliteter (se figur 4). På første akse finder vi vest for origo økonomiske og erhvervsøkonomiske institutter. Her finder vi desuden Aarhus Universitet (AU), Syddansk Universitet (SDU) og Aarhus School of Business (ASB). Tættere på origo finder vi Copenhagen Business School (CBS) og sektorforskningsinstitutterne. Til højre for origo finder vi længst ude sociologiske og antropologiske institutter og tættere på origo tværfaglige og politologiske/forvaltningsmæssige. På denne side finder vi også Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Aalborg Universitet (AAU), Roskilde Universitet (RUC) og længst inde mod midten Københavns Universitet (KU). Første akse differentierer altså på den ene side økonomiske og erhvervsøkonomiske institutter og på den anden side sociologiske og antropologiske institutter. Institutionerne spænder fra universiteter med klare økonomiske profiler i vest til mere tværfagligt orienterede universiteter i øst.

Institutter og institutioner er også associeret med anden akse (se figur 2). På den sydlige side finder vi længst ude antropologisk institut. Den meget yderlige placering skyldes sandsynligvis de meget få besvarelser. På hold syd finder vi også sociologiske institutter og tættest på origo tværfaglige og

politologiske institutter og forvaltningsinstitutter. På den sydlige side finder vi desuden DTU og RUC og tættere på origo CBS, SDU og KU. På den nordlige side finder vi økonomiske, erhvervsøkonomiske og andre institutter. De økonomiske er placeret længst ude, mens de erhvervsøkonomiske er placeret tættere på origo. På den nordlige side af akse 2 finder vi også ASB, sektorforskningsinstitutterne og AU. Anden akse differentierer således de samme institutter og institutioner, som første akse, hvor vi finder antropologiske og sociologiske institutter mod syd, associeret med et mere polyvalent menneske-, samfunds- og videnskabssyn, og økonomiske og erhvervsøkonomiske institutter mod nord mod, associeret med mere monovalente eller ekskluderende synspunkter.

Figur 4 – Institutter og institutioner (1995)

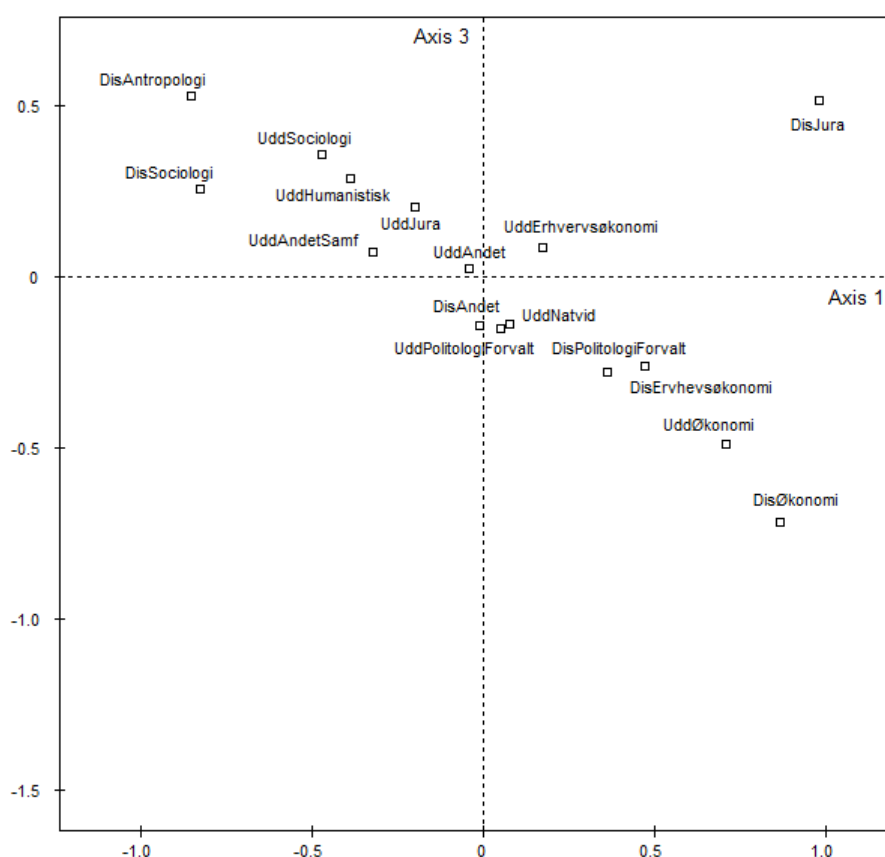
Grunduddannelser og forskningsdiscipliner i 2009

Grunduddannelser og forskningsdiscipliner er i 2009 meget klart associerede med første akse (se figur 5). Vest for origo, det vil sige i retning af en opfattelse af mennesket som ikke-rationel, en ikke-individorienteret samfundsopfattelse og en kritisk og ikke nomotetisk tilgang, finder vi forskningsdisciplinerne antropologi og sociologi, midt på aksen finder vi 'DisAndet', og på den østlige side, i retning af en rational choice-opfattelse af menneskelig handlen, en individorienteret samfundsopfattelse og en nomotetisk og ikke forstående tilgang, finder vi forskningsdisciplinerne økonomi, erhvervsøkonomi og politologi/forvaltning. På den østlige side af origo finder vi også

grunduddannelserne i økonomi og erhvervsøkonomi. Midt på akse 1 finder vi politologiske, naturvidenskabelige og andre grunduddannelser, mens grunduddannelser i sociologi, humaniora og jura befinder sig mod vest. Første akse differentierer således først og fremmest sociologer og antropologer i vest og økonomer og erhvervsøkonomer i øst.

Akse 3 differentierer de samme uddannelser og discipliner, som akse 1, og deler således først og fremmest det samfundsvidenskabelig felt i sociologer og antropologer på den ene side og økonomer og erhvervsøkonomer på den anden side. På den sydlige side, forbundet med et monovalent eller ekskluderende menneske-, samfunds- og videnskabssyn, finder vi forskningsdisciplinerne økonomi, erhvervsøkonomi og politologi/forvaltning. Her finder vi også grunduddannelser inden for økonomi og politologi/forvaltning. På den nordlige side, forbundet med mere polyvalente eller inkluderende synspunkter, finder vi forskningsdisciplinerne antropologi, sociologi og jura. Dog er juras position bestemt på baggrund af meget få besvarelser og bør ikke tillægges alt for stor betydning (se tabel 11 i bilag). På hold nord finder vi også grunduddannelser inden for sociologi, humaniora, jura og erhvervsøkonomi. Naturvidenskabelige og andre grunduddannelser befinder sig nogenlunde centralt på tredje akse.

Figur 5 – Grunduddannelse og forskningsdisciplin (2009)

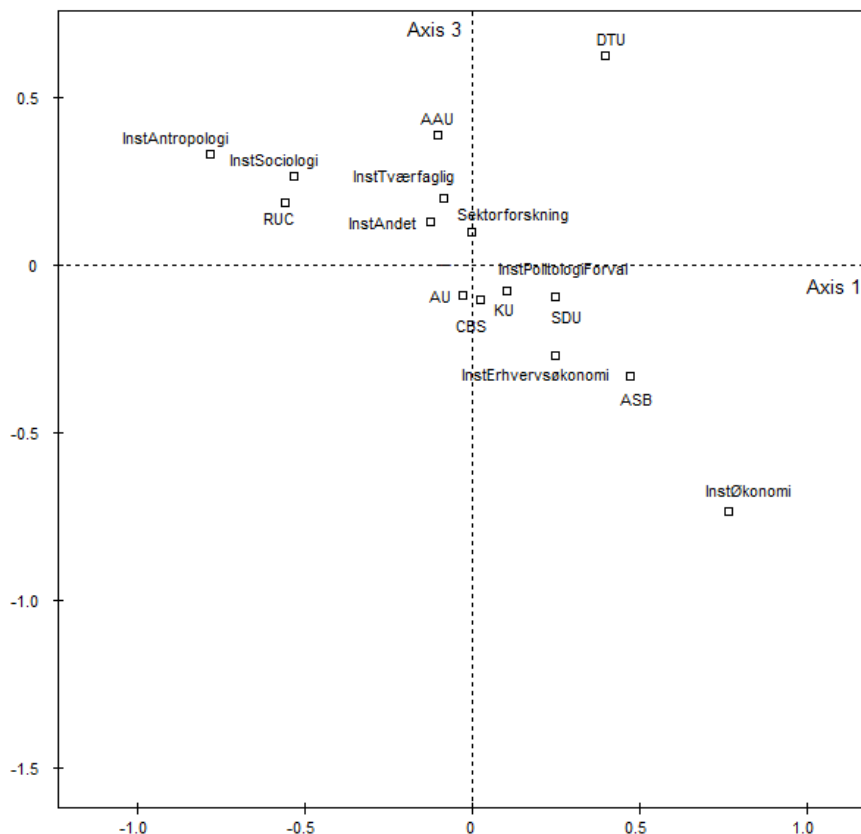

Institutter og institutioner i 2009

Institutter og institutioner fordeler sig ligesom grunduddannelser og forskningsdiscipliner som en linje fra det nordvestlige hjørne af rummet mod det sydøstlige, hvilket indikerer en sammenhæng med både første og tredje akse (se figur 6). På den vestlige side finder vi antropologiske og sociologiske institutter, omkring origo tværfaglige og andre institutter, og mod øst statskundskabs-/forvaltningsinstitutter, erhvervsøkonomiske og økonomiske institutter. Økonomiske institutter placerer sig længst mod øst og statskundskabs-/forvaltningsinstitutter tættest på origo. På den vestlige side finder vi desuden RUC og 0,10 standardafvigelse fra origo AAU. Omkring origo finder vi sektorforskningsinstitutterne, AU, CBS og KU, og på den vestlige side finder vi SDU, DTU og ASB. DTUs placering er baseret på relativt få besvarelser, og vi bør derfor ikke tillægge den særlig stor betydning. Overordnet differentierer første akse antropologer og sociologer samt RUC og AAU på den ene side og økonomer, erhvervsøkonomer og politologer samt ASB og SDU på den anden side.

De samme institutter og institutioner differentieres på tredje akse, således at økonomiske, erhvervsøkonomiske og politologiske institutter befinder sig på den sydlige side sammen med ASB, AU, KU, CBS og SDU, mens antropologiske, sociologiske og tværfaglige institutter befinder sig på den nordlige side sammen med AAU, RUC og sektorforskningsinstitutterne. DTU placerer sig langt mod nord, men vi bør som sagt ikke tillægge modaliteten alt for stor betydning.

Figur 6 – Institutter og institutioner (2009)

Institutionelle strukturer 1995-2009

Det er vigtigt at holde tungen lige i munden, når vi sammenligner de samfundsvidenskabelige synspunkters institutionelle strukturer i 1995 og 2009. De supplementære spørgsmål (grunduddannelse, forskningsdisciplin, institut og institution) er projiceret ind i to forskellige rum, hvor akserne ikke dækker over præcis de samme forskelle. Desuden er der forskelle i udvælgelsen af individer til de to undersøgelser, som kan lede til fejlagtige konklusioner. Eksempelvis var AU placeret meget yderligt på første akse i 1995 og meget centralt på akse i 2009. Det betyder ikke nødvendigvis, at samfundsvidenskabelige forskere på AU er blevet mere moderate henover årtusindeskiftet. Det er snarere et udtryk for, at 2009-undersøgelsen medtager Institut for Antropologi og Etnografi, mens 1995-undersøgelsen ikke medtager det daværende Institut for Etnografi og Socialantropologi. Med disse bemærkninger in mente vil jeg forsøge at trække nogle meget generelle linjer mellem 1995 og 2009.

Den første akse i rummet af samfundsvidenskabelige synspunkter differentier i både 1995 og 2009 en opfattelse af menneskelig handlen som ikke-rationel, et strukturalistisk og ikke-individorienteret samfundssyn og en forstående tilgang på den ene side, og en rational choice-opfattelse af menneskelig handlen, et individorienteret samfundssyn og en ikke-forstående tilgang på den anden side. I 1995 var samfundskritik og vurderinger forbundet med førstnævnte, og i 2009 var opgaven med at afdække lovmæssigheder forbundet med sidstnævnte. I både 1995 og 2009 deler første akse antropologerne og sociologerne fra økonomerne og erhvervsøkonomerne samt AAU og RUC fra SDU og ASB. Ser vi på politologi og forvaltning, lå grunduddannelserne og institutterne i 1995 på samme side som sociologerne og antropologerne, mens forskningsdisciplinen lå centralt. I 2009 ligger de derimod alle tre på samme side som økonomerne og erhvervsøkonomerne. Med andre ord er forskere indenfor politologi og forvaltning i 2009 i højere grad enige med økonomer og erhvervsøkonomer i spørgsmål om menneske, samfund og videnskab, hvor de i 1995 i højere grad var enige med sociologer og antropologer.

Anden dimension i rummet differentierer i både 1995 og 2009 samfundsvidenskabelige forskere med polyvalente eller inkluderende synspunkter på den ene side og samfundsvidenskabelige forskere med monovalente eller ekskluderende synspunkter på den anden side. Begge år er polyvalente forskere dog uenige i, at mennesket handler ud fra rationel egeninteresse, og i 1995 monovalente forskere enige i, at formålet med samfundsvidenskaberne er at forbedre grundlaget for praktisk handlen. I både 1995 og 2009 er det sociologer, antropologer og tværfaglige, der abonnerer på det polyvalente synspunkt, og økonomer og erhvervsøkonomer, der abonnerer på det monovalente synspunkt. Begge år finder vi også RUC associeret med førstnævnte synspunkt og ASB med sidstnævnte. I 2009 har AU bevæget sig fra en central position mod den polyvalente pol. Ikke overraskende differentierer anden dimension altså institutioner med tværfaglige profiler fra institutioner med mere kernefaglige profiler. Også på anden dimension lader politologerne og forvalterne til at have flyttet sig fra sociologerne og antropologerne på den polyvalente pol i 1995

mod økonomerne og erhvervsøkonomerne på den monovalente pol i 2009. Det gælder for både grunduddannelsen, forskningsdisciplinen og institutterne.

Konklusion

De samfundsvidenskabelige synspunkter er i høj grad præget af stabilitet i perioden 1995-2009. Forskellene i synspunkter er således stort set de samme i 2009 som i 1995. Begge år er samfundsvidenskabelige forskere delt mellem en opfattelse af en ”ikke-rationel” opfattelse af menneskelig handlen, et strukturalistisk og ikke-individorienteret samfundssyn og en forstående tilgang på den ene side, og en rational choice-opfattelse af menneskelig handlen, et individorienteret samfundssyn og en ikke-forstående tilgang på den anden side. De forskere, der abonnerer på førstnævnte synspunkter, abonnerer i både 1995 og 2009 på mere polyvalente synspunkter, mens forskere, der abonnerer på sidstnævnte synspunkt, abonnerer på mere monovalente synspunkter i både 1995 og 2009. Det er ikke overraskende, at vi finder de samme kognitive strukturer i 2009 som i 1995. For det første må vi antage, at flere af de samme individer indgår i de to undersøgelser, og for det andet reproduceres strukturerne ude i auditorierne, hvor aktive forskere i 1995 underviser de kommende forskere, der indgår i 2009-undersøgelsen. Det er dog ikke de samme spørgsmål, som deler samfundsvidenskabelige forskere i 2009, som det var i 1995. I 1995 var det således først og fremmest spørgsmål om formålet med samfundsvidenskaberne, og i 2009 var det først og fremmest spørgsmål om samfundssyn. Hvordan vi forklarer, at forskellige spørgsmål er prævalente i 1995 og 2009 ligger uden for rammerne af nærværende undersøgelse, som i højere grad har haft til formål at kortlægge eller konstruere rummet af samfundsvidenskabelige synspunkter.

De samfundsvidenskabelige synspunkters institutionelle strukturer er også præget af stabilitet mellem 1995 og 2009. Synspunkterne deler først og fremmest sociologer og antropologer på den ene side og økonomer og erhvervsøkonomer på den anden side. Sociologerne og antropologerne abonnerer på den ”ikke-rationelle” opfattelse af menneskelig handlen, det ikke-individorienterede samfundssyn og den forstående og kritiske tilgang, mens økonomerne abonnerer på ”teorien” om rationelle valg, det individorienterede samfundssyn og den nomotetiske og ikke-forstående tilgang. Sociologer og antropologer abonnerer desuden på flere synspunkter, mens økonomerne og erhvervsøkonomerne abonnerer på mere ensidige synspunkter. Disse strukturer gør sig gældende i både 1995 og 2009. Den væsentligste forandring i de samfundsvidenskabelige synspunkters institutionelle strukturer vedrører politologi og forvaltning. Både grunduddannelser, forskningsdiscipliner og institutter inden for politologi og forvaltning placerer sig i 2009 tættere på økonomerne og erhvervsøkonomerne, hvor de i 1995 lå tættere på sociologerne og antropologerne. Det ligger uden for rammerne af nærværende undersøgelse at forklare, hvordan det er gået til. Formålet med nærværende analyse har været mere beskrivende, og jeg har således forsøgt at pege på forandringer eller begyndende forandringer i det samfundsvidenskabelige felt over de seneste femten år.

Acknowledgements

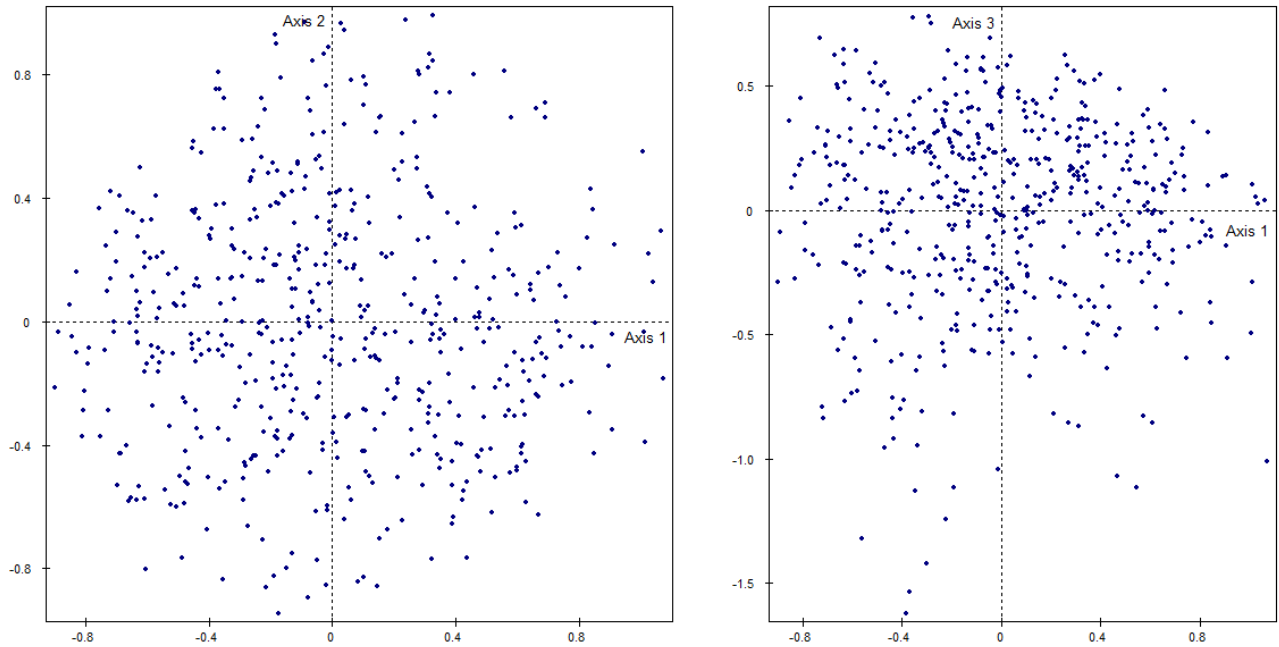
Jeg vil gerne sige tusind tak til Heine Andersen og Kristoffer Kropp for at stille datamateriale til rådighed. I den forbindelse skal det nævnes, at Heines undersøgelse er finansieret af Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd og er stillet til rådighed med tilsagn fra Dansk Dataarkiv (DDA-5304). Jeg vil også gerne sige tak til min vidunderlige kæreste, Sophie, som har læst korrektur på papiret. Love you! Eventuelle fejl er selvfølgelig udelukkende mit ansvar.

Litteratur

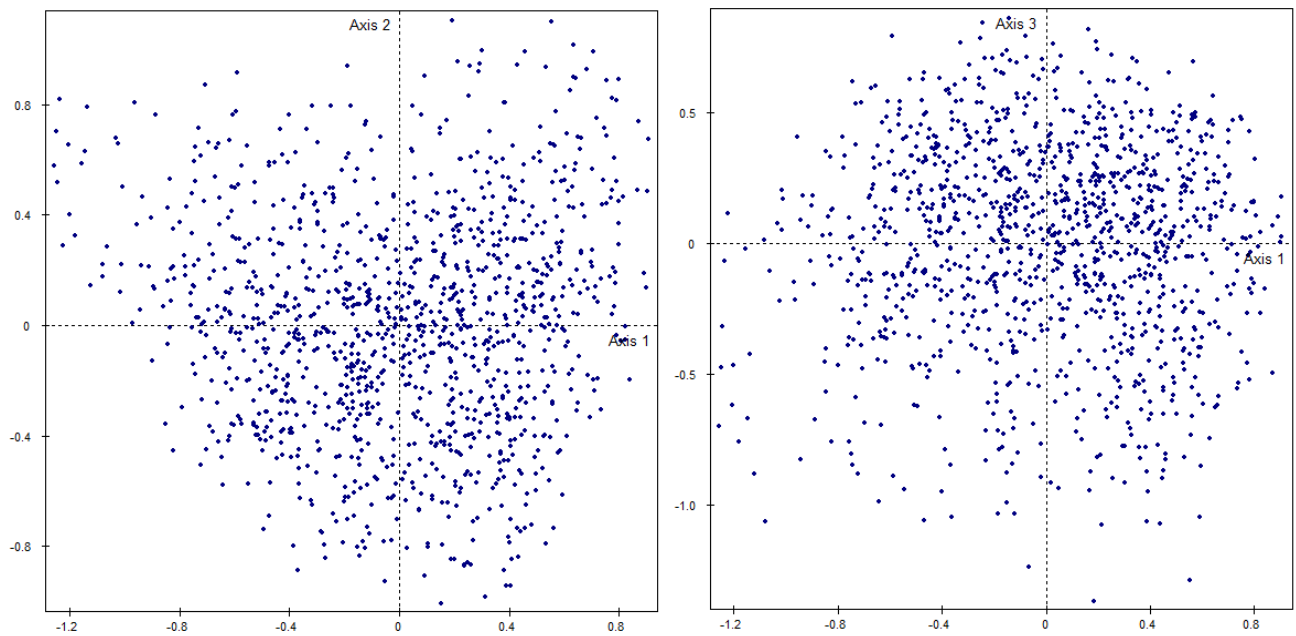
- Andersen, Heine. 1995. *Forskere i Danmark – videnskabssyn, vurderinger og aktiviteter*. Handelshøjskolen i København.
- Bourdieu, Pierre. 1979/2007. *Distinction: A Social Critique of the Judgment of Taste*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Bourdieu, Pierre. 1984/2000. *Homo Academicus*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, Pierre. 1989/1996. *The State Nobility – Elite Schools in the Field of Power*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, Pierre. 1991. "The Peculiar History of Scientific Reason." *Sociological Forum* 6 (1): 3-26.
- Bourdieu, Pierre, Jean-Claude Chamboredon og Jean-Claude Passeron. 1968/1991. *The Craft of Sociology*. Berlin: De Gruyter.
- Bourdieu, Pierre, og Loïc Wacquant. 1992/2009. *Refleksiv sociologi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Camic, Charles, Neil Gross, og Michele Lamont. 2011. *Social Knowledge in the Making*. The University of Chicago Press.
- Frederiksen, Morten. 2011. "Distrust and Mistrust: Lesson from a Low Trust Minority." *Comparative Sociology* 10: 248-280.
- Hansen, Jens Arnholtz, og Ole Hammerslev. 2010. "Udkast til refleksive sociologiske studier af EU." Pp. 121-132 i *Hvorfor Bourdieu?*, redigeret af K. Esmark, M. Høyen og K. Larsen. København: Forlaget Hexis.
- Kropp, Kristoffer. 2011. *Sociologisk forskning i Danmark i historisk perspektiv. En feltanalytisk skitse af struktur og genese*. Sociologisk Institut, Københavns Universitet.
- Le Roux, Brigitte, og Henry Rouanet. 1998. "Interpreting Axes in Multiple Correspondence Analysis: Method of Contributions of Points and Deviations" i *Visualization of Categorical Data*, redigeret af Blasius og Greenacre. Academic Press.
- Le Roux, Brigitte, og Henry Rouanet. 2004. *Geometric Data Analysis. From Correspondence Analysis to Structured Data Analysis*. Kluwer Academic Publishers.
- Le Roux, Brigitte, og Henry Rouanet. 2010. *Multiple Correspondence Analysis*. Sage.

Bilag

Figur 1 – Individsky (1995)

Figur 2 – Individsky (2009)

Tabel 2 - Akser (1995)

Akse	Egenværdi	Rate	Modificeret rate
1	0,1890	5,03	0,2858
2	0,1604	4,27	0,1781
3	0,1514	4,03	0,1495

Tabel 3 - Akser (2009)

Akse	Egenværdi	Rate	Modificeret rate
1	0,1922	6,57	0,3424
2	0,1590	5,44	0,2010
3	0,1466	5,02	0,1577

Tabel 4 – Bidrag fra spørgsmål og temaer (1995)

Temaer og spørgsmål	Akse 1	Akse 2
Menneskesyn	33,44	45,72
Mennesket handler primært ud fra rationel egeninteresse	10,60	16,23
Mennesket lader sig lede af lovgivning og formelle regler	4,65	13,46
Mennesket handler primært på baggrund af normer og værdier	6,46	2,72
Mennesket handler primært ud fra følelser	7,73	4,42
Mennesket handler primært på grundlag af personlig moral	3,99	8,90
Samfundssyn	28,81	31,06
Samfundet forstås bedst ud fra de enkelte individer	6,35	7,67
Økonomien er mest afgørende for samfundsudviklingen	5,44	10,21
Det er politikerne, der styrer udviklingen	4,59	6,83
Samfundet holdes sammen af fælles værdier og moralopfattelse i befolkningen	5,14	4,66
Samfundsudviklingen bestemmes af modsætningsforhold mellem sociale klasser	7,28	1,68
Formål med samfundsvidenskaberne (videnskabssyn)	37,75	23,22
At afdække lovmæssigheder	2,37	9,84
At foretage vurderinger i forhold til givne mål	3,49	6,12
At forbedre grundlaget for praktisk handlen	3,17	4,89
At forstå kultur og symboler	14,91	0,98
At foretage samfundskritiske analyser	13,80	1,39

Tabel 5 – Bidrag fra spørgsmål og temaer (2009)

Temaer og spørgsmål	Akse 1	Akse 3
Menneskesyn	32,97	44,44
Mennesket handler primært ud fra rationel egeninteresse	17,28	3,57
Mennesket lader sig lede af lovgivning og formelle regler	9,44	0,63
Mennesket handler primært på baggrund af normer og værdier	1,10	12,43
Mennesket handler primært ud fra følelser	0,65	15,32
Mennesket handler primært på grundlag af personlig moral	4,49	12,48
Samfundssyn	41,18	25,28

Samfundet forstås bedst ud fra de enkelte individer	11,95	1,52
Økonomien er mest afgørende for samfundsudviklingen	13,74	0,41
Det er politikerne, der styrer udviklingen	11,12	2,73
Samfundet holdes sammen af fælles værdier og moralopfattelse i befolkningen	4,17	7,13
Samfundsudviklingen bestemmes af modsætningsforhold mellem sociale klasser	0,20	13,49
Formål med samfundsvidenskaberne (videnskabssyn)	25,85	30,28
At afdække lovmæssigheder	10,41	2,69
At foretage vurderinger i forhold til givne mål	3,97	3,25
At forbedre grundlaget for praktisk handlen	1,90	1,52
At forstå kultur og symboler	6,63	12,94
At foretage samfundskritiske analyser	2,94	9,89

Tabel 10 - Supplementære spørgsmål (1995)

Spørgsmål og modaliteter	f_k	Akse 1	Akse 2
grunduddannelse			
UddAntropologi	9	0,64	-0,41
UddErhvervsøkonomi	77	-0,13	0,04
UddJura	20	0,20	0,78
UddPolitologiForvalt	75	0,29	-0,29
UddSociologi	51	0,35	-0,22
UddØkonomi	170	-0,54	0,25
UddAndetSamf	48	0,54	-0,34
UddNatvid	46	0,16	-0,13
UddHumanistisk	42	0,42	-0,07
UddAndet	9	0,12	0,09
Forskningsdisciplin			
DisAntropologi	6	0,22	-1,02
DisErhvervsøkon	63	-0,47	0,15
DisJura	16	0,07	0,76
DisØkonomi	93	-0,70	0,21
DisPolitologiForvalt	27	-0,01	-0,48
DisSociologi	37	0,59	-0,36
DisAndet	56	0,07	0,33
DisTværfaglig	249	0,27	-0,11
Institut			
InstErhvervsøkonomi	97	-0,33	0,03
InstAntropologi	7	0,48	-0,93
InstØkonomi	78	-0,81	0,30
InstPolitologiForval	40	0,06	-0,15
InstSociologi	14	0,91	-0,35
InstTværfaglig	292	0,27	-0,06
InstAndet	19	-0,12	0,56
Institution			

KU	78	0,10	-0,03
AU	55	-0,59	0,11
SDU	54	-0,40	-0,04
RUC	63	0,31	-0,23
AAU	53	0,60	0,01
DTU	16	1,02	-0,54
CBS	93	-0,01	-0,10
ASB	42	-0,39	0,28
Sektorforskning	93	-0,04	0,20

Tabel 11 - Supplementære spørgsmål (2009)

Spørgsmål og modaliteter	f_k	Akse 1	Akse 3
Grunduddannelse			
UddErhvervsøkonomi	120	0,17	0,08
UddJura	13	-0,20	0,20
UddPolitologiForvalt	196	0,05	-0,15
UddSociologi	126	-0,47	0,36
UddØkonomi	196	0,71	-0,49
UddAndetSamf	21	-0,32	0,07
UddNatvid	73	0,08	-0,14
UddHumanistisk	255	-0,39	0,28
UddAndet	241	-0,04	0,02
Forskningsdisciplin			
DisAntropologi	31	-0,85	0,53
DisErhvervsøkonomi	56	0,47	-0,26
DisJura	5	0,98	0,51
DisØkonomi	134	0,87	-0,72
DisPolitologiForvalt	92	0,37	-0,28
DisSociologi	44	-0,82	0,25
DisAndet	52	-0,01	-0,14
Institut			
InstErhvervsøkonomi	185	0,25	-0,27
InstAntropologi	39	-0,78	0,33
InstØkonomi	99	0,77	-0,74
InstPolitologiForval	154	0,11	-0,08
InstSociologi	62	-0,53	0,26
InstTværfaglig	244	-0,08	0,20
InstAndet	458	-0,12	0,13
Institution			
Sektorforskning	130	0,00	0,10
ASB	58	0,47	-0,33
CBS	154	0,03	-0,11
DTU	8	0,40	0,62

KU	259	0,03	-0,10
RUC	117	-0,56	0,19
SDU	172	0,25	-0,10
AAU	150	-0,10	0,39
AU	193	-0,03	-0,09
